

Τα σημεία στίξης

1. Το θαυμαστικό (!)

Το θαυμαστικό είναι συνυφασμένο με τις αναφωνήσεις και τις προσταγές ή δηλώνει έντονη συναισθηματική κατάσταση:

Έντονα συναισθήματα (θαυμασμό, έκπληξη, ικανοποίηση, χαρά, ενθουσιασμό, επιδοκιμασία, αποδοκιμασία, ανησυχία κ.ά.)	<i>Καταπληκτικός ηθοποιός! Σκότωσε την κόρη του, επειδή φορούσε μίνι φούστα! Η συμπεριφορά του είναι πραγματικά απάνθρωπη! Κάποια μέρα θα βρούμε τον μπελά μας με αυτόν!</i>
Απαίτηση / αποφασιστικότητα	<i>Θέλω διακοπές! / Φύγε γρήγορα!</i>
Έμφαση	<i>Ποτέ –μα, ποτέ!</i>
Ειρωνεία (προσποιητή έκπληξη, προσποιητός θαυμασμός ή βεβαιότητα κ.ά.)	<i>Όλοι κατηγορούν αυτούς που μας κυβερνούν. Φαίνεται πως κανένας δεν τους ψηφίζει! Μα είναι βέβαιο ότι οι άλλοι φταίνε πάντα για τα δικά μας λάθη!</i>
Αμφισβήτηση (Το θαυμαστικό δηλώνει την άρνηση του ισχυρισμού που μεταφέρεται)	<i>Λένε πως ακολουθούν φιλολαϊκή πολιτική!</i>

2. Το ερωτηματικό (;)

Με τη χρήση του ερωτηματικού δηλώνουμε:

Απορία (Θέλουμε να πληροφορηθούμε για κάτι που αγνοούμε)	<i>Τι ώρα χτυπάει το κουδούνι για τη δεύτερη ώρα στο σχολείο;</i>
Προβληματισμός (Εκφράζουμε ανησυχίες, σκέψεις, αναζητήσεις μας προς τον δέκτη)	<i>Μπορεί άραγε το διαδίκτυο να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα; Οι νόμοι μας είναι δίκαιοι; Το Σύνταγμα μας είναι δίκαιο; Είναι καλό; Καλό όμως από ποια άποψη; Δίκαιο σε σχέση με τι;</i>
Ρητορικό ερώτημα (Διατυπώνουμε μια ερώτηση χωρίς να περιμένουμε απάντηση, επειδή είναι ή τη θεωρούμε αυτονόητη)	<i>Είναι δυνατόν να υπάρχει δημοκρατία, όταν ο πολίτης δεν συμμετέχει στα κοινά; Υπάρχει άνθρωπος που δεν επιθυμεί την ευτυχία του;</i>
Ειρωνεία (Η ερώτηση είναι προσποιητή)	<i>Τόλμησε στα αλήθεια να αμφισβητήσει το ταλέντο σας; απόρησε, ειρωνευόμενος τη ματαιοδοξία του.</i>

<p>Αποδοκιμασία / Αγανάκτηση (Δηλώνουμε την αποδοκιμασία / αγανάκτησή μας για μια ενέργεια / κατάσταση)</p>	<p><i>Μα δεν βρέθηκε εδώ και τόσα χρόνια ένας υπεύθυνος δήμαρχος να ενδιαφερθεί ώστε να σωθούν από την καταστροφή τα μνημεία της πόλης μας;</i> <i>Μα είναι δημοκρατία αυτό που ζούμε;</i> <i>Πώς τόλμησες να πεις ψέματα σε μένα που σε εμπιστεύτηκα;</i></p>
<p>Αμφιβολία / Αμφισβήτηση (Εμπεριέχεται σε παρένθεση και αναφέρεται στον όρο που προηγείται)</p>	<p><i>Η Ελλάδα σε κρίση (:)</i> <i>Η τεχνολογία πάντα (:)</i> στο πλευρό του ανθρώπου.</p>
<p>Παράκληση (Ερώτηση ευγένειας)</p>	<p><i>Μου δίνεις ένα ποτήρι νερό;</i></p>

3. Τα εισαγωγικά («»)

Ο ρόλος των εισαγωγικών είναι να δηλώσουν ότι το κείμενο (λέξη η φράση) που περικλείεται ανάμεσα τους, είναι:

<p>Αυτούσια παράθεση των λόγων κάποιου (ευθύς λόγος). Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα παραθέματα από βιβλία, κείμενα κ.ά., τα ρητά, τα γνωμικά, οι παροιμίες.</p>	<p><i>Ο Ρήγας Φεραίος είχε πει ότι «συλλογάται καλά όποιος συλλογάται ελεύθερα».</i> <i>Το «γνώθι σαυτόν» του αρχαίου ελληνικού κόσμου.</i> <i>«Ό,τι λάμπει δεν είναι χρυσός»</i></p>
<p>Λέξεις/ φράσεις από τα αρχαία ελληνικά, την καθαρεύουσα, κοινωνικά ή τοπικά ιδιώματα που δεν ανήκουν στη συνήθη έκφρασή μας.</p>	<p><i>Τα σημάδια είναι ορατά «δια γυμνού οφθαλμού».</i> <i>Ειλικρινά «φόρτωσα» με τη συμπεριφορά του.</i></p>
<p>Όρο (συνήθως ειδικό ή επιστημονικό)</p>	<p><i>Η «εργασία» [...] είναι η σκόπιμη κατανάλωση ενέργειας ή προσπάθειας σε ένα έργο.</i> <i>Η ανεργία συμβάλλει στην «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου.</i></p>
<p>Τίτλο ή επωνυμία</p>	<p><i>...πρεσβευτής του προγράμματος «Αρχηγοί της Αλλαγής» της UEFA / ...ένα μιούζικαλ με τον προσφιλή τίτλο «Μέμφις»</i></p>
<p>Μεταφορική σημασία μιας λέξης</p>	<p><i>Σε έναν κόσμο πιο «φτωχό» σε γεγονότα να ανταποκρίνεται μια πιο «φτωχή» αντίληψη του χρόνου / η εργασία που «καταβροχθίζει» τη ζωή.</i></p>

Ειρωνεία (ο συντάκτης παραθέτει μια φράση που δε τη συμμερίζεται **αλλά αντίθετα** σχολιάζει ειρωνικά τοπεριεχόμενό της)

Οι εταίροι μας έδειξαν και με το παραπάνω την «αλληλεγγύη» τους.

Αποστασιοποίηση - Αμφισβήτηση (ο πομπός παίρνει αποστάσεις από ένα όρο / μια άποψη που παρατίθεται)

Το ροζ κυριάρχησε ως «κοριτσιόστικο» χρώμα, ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά.

4. Τα αποσιωπητικά (...)

Τα αποσιωπητικά, στο τέλος ή ενδιάμεσα στην πρόταση, δηλώνουν ότι κάτι λείπει, το οποίο δεν διευκρινίζεται, αλλά καλείται να το υποθέσει ο αναγνώστης. Εκφράζουν συχνά:

Υπονοούμενο σχόλιο-προβληματισμό

(Σχόλιο που δεν διευκρινίζεται, αλλά καλείται να το αντιληφθεί ο αναγνώστης και να προβληματιστεί)

Η χώρα μας μειονεκτεί σε παιδεία, απασχόληση... (υπονοείται ότι υπάρχουν και άλλοι τομείς που υστερεί η χώρα)

Κόμβος λαθρεμπορίου τσιγάρων η Ελλάς... (υπονοείται αποδοκιμαστικό σχόλιο με στόχο τον προβληματισμό. Του αναγνώστη)

Δισταγμό

Δεν ξέρω..., μπορεί. (Ο ομιλητής δεν αισθάνεται βεβαιότητα για την τελική απόφασή του)

Παύση για έμφαση

(Ξεχωρίζεται η επόμενη λέξη από την υπόλοιπη πρόταση, για να τονιστεί)

Με μια λέξη... ανθρωπιά.

Κάτι απροσδόκητο

(Προετοιμάζουν τον αναγνώστη ότι ακολουθεί κάτι μη αναμενόμενο, μια ανατροπή των στερεοτύπων)

Οι γιατροί καπνίζουν, πίνουν και δεν πάνε στον... γιατρό.

Μόνο καφέ δεν θα φτιάχνου... τα νέα κινητά.

Συγκίνηση

(Δημιουργούν «παύσεις» που δηλώνουν και μεταφέρουν τη συναισθηματική ένταση)

Κοιτάζοντας τις φωτογραφίες έφερε στο μυαλό τις παλιές ευτυχισμένες στιγμές... και ένιωσε πολύ παράξενα.

Ύστερα... ύστερα έφυγε... και όλα τέλειωσαν.

5. Οι παρενθέσεις ()

Συχνά χρησιμοποιούμε παρενθέσεις όταν επιθυμούμε να διακόψουμε τη φυσική ροή του λόγου μας, για να δηλώσουμε:

<p>Προσθήκη (Ο πομπός διακόπτει τη ροή του λόγου για να προσθέσει ένα σχόλιο)</p>	<p>Έτσι όπως συλλαμβάνονται να ψεύδονται συνειδητά και συστηματικά («για το καλό της πατρίδας», όπως έχουν τολμήσει να πουν οι κυνικότεροι εξ αυτών), δεν μπορούν να πείσουν πια.</p>
<p>Επεξήγηση (Ο πομπός διακόπτει τη ροή του λόγου για να επεξηγήσει τα προηγούμενα)</p>	<p>...η Generation Z (δηλαδή όσοι έχουν γεννηθεί από το 1997 έως το 2012) αφήνει το σημάδι της στην αγορά εργασίας</p>
<p>Παραπομπή (σε συγγραφέα, βιβλίο κ.λπ.)</p>	<p>...τα δικαιώματα των ΑμεΑ είναι συνταγματικά κατοχυρωμένα (άρθρο 4, 21, παρ. 2, 3 και 6)</p>

6. Η διπλή παύλα (-...-)

Η διπλή παύλα έχει παρόμοια λειτουργία με τις παρενθέσεις, με τη διαφορά ότι σ' αυτή περικλείουμε χωρίο/απόσπασμα που κατά τη γνώμη μας έχει πρωτεύουσα σημασία, θεωρούμε δηλαδή σημαντικό να το αναφέρουμε. Πιο συγκεκριμένα η διπλή παύλα δηλώνει:

<p>Προσθήκη (Ο πομπός διακόπτει τη ροή του λόγου για να προσθέσει ένα απαραίτητο σχόλιο)</p>	<p>Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα;</p>
<p>Επεξήγηση (Ο πομπός διακόπτει τη ροή του λόγου για να επεξηγήσει τα προηγούμενα)</p>	<p>Ο όρος Ubasute -εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου- αποδίδει σήμερα...</p>

7. Η άνω και κάτω στιγμή/τελεία (:)

Οι λειτουργίες της άνω και κάτω τελείας ποικίλουν. Συχνά η χρήση της εισάγει:

<p>Ευθύ λόγο</p>	<p><i>Με σκισμένο φόρεμα και πληγωμένα χείλη αναφωνεί ενθουσιασμένη: «Είναι ακριβώς όπως το πέταγμα!».</i></p>
<p>Κατάλογο πραγμάτων/ προσώπων κ.ά.</p>	<p><i>Το σχόλιο του αρθρογράφου εκφράζει: α. απορία, β. έμφαση, γ. επιδοκιμασία, δ. ειρωνεία</i> <i>Ύστερα διάβασε άλλα πράγματα: το έλλειμμα του προϋπολογισμού, προαγωγές εκπαιδευτικών, μια απαγωγή, ένα βιασμό, τρεις αυτοκτονίες.</i></p>
<p>Σχόλιο / εξήγηση / παράδειγμα / ερώτημα κ.ά. που προεξαγγέλλεται</p>	<p><i>Λεπτομέρεια: Η γυναίκα δεν ανήκε στους ευνοημένους της Φύσης, αυτούς που θα χαρακτηρίζονταν «ευειδείς».</i> <i>Brain drain: Γιατί δεν επιστρέφουν οι νέοι;</i></p>

1. Η γλώσσα μεταδίδει μηνύματα με ήχους εξωλεκτικούς (αναστεναγμός, βηχάκι που καθαρίζει το λαιμό, σφύριγμα).
2. Σιγά, σου είπα!
3. Θέλουν, μα δε βολεί να λησμονήσουν (Λορέντζος Μαβίλης).
4. Ο πατέρας μου –ελαφρύ το χώμα που τον σκέπασε– δεν ήθελε να με κάνει βοσκό.
5. Τα πρόσφατα αυταρχικά μέτρα της κυβέρνησης αποκαλύπτουν τον “δημοκρατικό” της χαρακτήρα.
6. "Στα τεραίν του Ήτον", είπε πολύ σωστά ο Ουέλινγκτον, “κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.”
7. Στη δεύτερη περίπτωση, διατηρούμε στενές σχέσεις μαζί του, επειδή μας προξενεί ευχαρίστηση (είναι διασκεδαστικός, έξυπνος συνομιλητής, επιδέξιος συμπαίκτης κ.τ.λ.).
8. Κανένας υπεύθυνος δε σκέφτηκε ότι τέτοιες παραγωγικές δραστηριότητες θα προκαλέσουν μεγάλα προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον!
9. Μπορεί το άτομο σε ένα σκληρό απολυταρχικό καθεστώς να απολαμβάνει πολιτικές ελευθερίες;
10. «Έχουμε πολλά να πούμε, ας μιλήσουμε». Η διαφημιστική αυτή καμπάνια εταιρείας κινητής

τηλεφωνίας έρχεται σε αντίθεση με τη σύγχρονη τακτική της επικοινωνίας.

11. Οι αυτόχθονες κάτοικοι αυτών των περιοχών υπήρξαν θύματα της απληστίας των «πολιτισμένων» λαών της Ευρώπης.
12. Σκότωσε την κόρη του, επειδή φόρεσε μίνι φούστα!
13. Απαιτείται μια άλλη οργάνωση παιδείας, ώστε να διαπλάθονται πολίτες ικανοί "να άρχουν και να άρχονται βάσει των νόμων" σύμφωνα με τη θαυμάσια έκφραση του Αριστοτέλη.
14. Τα θεσμοθετημένα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν μια ισχυρή βάση, επάνω στην οποία μπορούν να «οικοδομηθούν» αρχές.
15. Ξέχασαν, λοιπόν, να υποβάλουν δήλωση 15.300 επιχειρήσεις!
16. Υπάρχουν άραγε γονίδια αθανασίας; Θα διαλευκανθούν πλήρως οι μοριακοί μηχανισμοί που διέπουν τη ζωή και τον θάνατο; Θα αποδεχθεί, ηθικά, η ανθρωπότητα σε μια τέτοια περίπτωση να παρέμβει;
17. Η Εθνική Ελλάδα στον ουρανό της Ευρώπης!
18. Πού βαδίζουμε, άραγε; Για χάρη ποιας προόδου και μελλοντικής ευδαιμονίας η επιστημονική κοινότητα, αλλά και ολόκληρη η ανθρωπότητα πρέπει, αλόγιστα, να συνεχίσει αυτό τον δρόμο;
19. Ο Humanismus (ανθρωπισμός, ουμανισμός) κατάντησε Individualismus (ατομικισμός)
- 20.** Η Αντιπολίτευση άσκησε πάλι τη γνωστή της «εποικοδομητική» κριτική.
21. Τέρμα πια οι καθυστερήσεις και οι δικαιολογίες!
22. Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης είναι πραγματικά απαράδεκτη!
23. Σκόραρε τρεις φορές σε ένα δεκάλεπτο!
24. Νέα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συνιστούν «ασπίδα» απέναντι στην κλιματική αλλαγή.
25. Ληστεία με αποκριάτικο πιστόλι σε τράπεζα του Βόλου!
26. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε το έργο «Πληροφοριακή Βόμβα».
27. Δεν χαιρέται αυτό που του δόθηκε ως αμοιβή του μόχθου του. Ζητάει κι άλλο. Έπειτα κι άλλο. Και πάλι άλλο...
28. Ο κατάλληλος (;) άνθρωπος στην κατάλληλη θέση.
29. *Τον παρατηρούσε βουρκωμένη καθώς απομακρυνόταν... και τότε κατάλαβε... ήταν η τελευταία τους συνάντηση...*
30. *Η χώρα μας μειονεκτεί σε παιδεία, απασχόληση...*